

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

3.5. sz. melléklete:

Speciális elvárások pedagógusképzés képzési területen

1. Tanító szak kiegészítő műveltségterületi képzésen a záródolgozat oktatási keretei

A dolgozatok elkészítésének ütemezése az előírt szemeszterek során:

	ZÁRÓDOLGOZAT
1. félév	• Témavázlat elkészítése • ütemterv elkészítése • szakirodalmi feldolgozás főbb szempontjainak meghatározása • bibliográfia összeállítása, szakirodalom feldolgozásában való előrehaladás • módszerek kiválasztása • <i>primer és szekunder adatgyűjtés (kísérleti, kutatási, tervezési feladatok) megkezdése</i>
2. félév	• a szakirodalmi áttekintés elkészítése, bibliográfia véglegesítése • <i>kísérleti, kutatási, tervezési feladatok elvégzése, anyag és módszer c. fejezet összeállítása</i> • empirikus jellegű munka esetében a vizsgálati eredmények bemutatása és értékelése <i>Következtetések levonása, javaslatok megfogalmazása</i>

Az idegen nyelvű műveltségterületi képzés (angol/német) esetén amennyiben a hallgató a műveltségterület nyelvén írja dolgozatát, minimum 10%-al megegyező (legalább 3 oldal) magyar nyelvű összefoglaló szükséges. Amennyiben a hallgató magyar nyelvű dolgozatot ír, minimum 10%-al megegyező (legalább 3 oldal) összefoglaló szükséges a műveltségterület nyelvén. Az összefoglaló terjedelme nem tartozik a főszöveg terjedelmébe.

2. Útmutató a záró portfólió elkészítéséhez a pedagógus szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzések hallgatói számára

2.1. A portfólió célja

A portfólió olyan dokumentumok gyűjteménye, amely valakinek egy bizonyos területen szerzett tudását (ismereteit, képességeit), attitűdjeinek alakulását, a terület autonóm és felelős művelésére való alkalmasságát mutatja be.

A portfólió szó maga (hordozható) dokumentumgyűjteményt, szakértői dossziét jelent. A pedagógiai portfólió olyan dokumentumgyűjtemény, amely alapján megítélhető, hogy a képzés során a pedagógus szakmai fejlődését milyen sikerek, nehézségek kísérték, és mindezek hogyan tükröződnek szakmai kompetenciáiban.

A kompetencia a pszichikus képződmények olyan rendszere, amely magában foglalja az adott területtel kapcsolatos attitűdöt, képességeket és ismereteket. A nevelés-oktatás tartalmának, az intézményes

nevelés és szakmai képzés célrendszerének meghatározó elemei a fejlesztendő kompetenciák. A nemzetközi és nemzeti tartalmi szabályozó dokumentumokban megadott kulcskompetenciák az intézményes nevelés minden szintjére és színterére vonatkoznak. A műveltségi területekhez sajátos, az adott szakterülettel összefüggő kompetenciák is kapcsolódnak.

A portfólió a pedagóguskompetenciák fejlődését egyrészt a tények tükrében, másrészt az önértékelés alapján dokumentálja.

2.2. A portfólió főbb tartalmi elemei

A képzést lezáró portfólió a hallgató szakmai fejlődésének szakszerű bemutatására szolgál a képzés során végzett tanulmányok, az azokhoz készített szakmai anyagok és azokra adott önreflexiók segítségével.

A portfólióhoz felhasználható szakmai anyagok forrásai a képzés során készített saját munkák áttekintése (pl. témadolgozatok, kurzusportfóliók, esetbemutatók, elkészített tervezetek, szakirodalom feldolgozás, dokumentumelemzés, prezentációk, intézményi gyakorlatról készített dokumentáció stb.).

A célirányosan összeválogatott, tényszerű szakmai dokumentációk közzétételét az azokhoz fűzött szakmai önreflexiókkal is ki kell egészíteni. A reflexió a tapasztalatok, ismeretek és cselekedetek végiggondolását, elemzését jelenti, jelen esetben a dokumentumban bemutatott szakmai dokumentumok újbóli végiggondolását, elemzését. A reflexió világítja meg készítőjének gondolkodásmódját, azt, hogy mit miért tesz. Emellett lehetővé teszi a készítő saját szakmai fejlődésének kritikus vizsgálatát is.

2.3. A portfólió elkészítésének menete

A portfólió azzal a céllal készül, hogy a pedagógus bemutathassa kompetenciáinak fejlettségét. Ennek érdekében a dokumentáció elkészítésénél olyan részletességre és szakszerűsége érdekében érdemes törekedni, amelyből a portfólió értékelője is meg tudja ítélni a pedagógus tényszerű és önreflexiókban is azonosítható szakmai fejlődését.

Formai követelményei megegyeznek az általános dolgozati követelményekkel.

A portfólió elkészítése során a következő lépéseket célszerű követni:

1. A képzés során készített saját munkák áttekintése,
2. A szakmai fejlődés szempontjából jelentősnek tartottak kiválogatása,
3. A kiválogatott dokumentumok rendezése (egymásra épülésük a szakmai
4. fejlődés folyamatának szempontjából),
5. Az egyes dokumentumokhoz reflexiók készítése,
6. A reflexiók koherens rendszerbe rendezése.

A szakmai anyagok kiválogatása és szerkesztése, valamint a hozzájuk fűzött reflexiók fókuszainak kiválasztása során ajánlott a pedagóguskompetenciák rendszerét is figyelembe venni.

A nyolc pedagóguskompetencia azon tudásnak, attitűdöknek és képességeknek az összességét nevezi meg, amelyek alkalmassá teszik a pedagógusokat arra, hogy tevékenységüket, pedagógiai feladataikat eredményesen elláthassák. A portfólió szerkesztése során a következő kompetenciákra célszerű fókuszálnunk:

1. Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás.
2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.
3. A tanulás támogatása.
4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő

gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.

5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.
6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.
7. A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja. 8. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.

A reflexiók megírása alapvetően három részre tagolódhat:

1. Az adott dokumentumban exponált pedagógiai problematikák azonosítása.
2. Az adott dokumentumban azonosított problematikák elemzése, és annak indoklása, hogy a problematikát megjelenítő pedagógiai gyakorlatban miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk.
3. Az adott dokumentumra reflektáló pedagógiai konzekvenciák levonása, melynek keretében a reflektálhatunk saját kompetenciáink fejlődésére, és arra, hogy mit kellene esetleg változtatni a gyakorlatunkon.

2.4. A portfólió felépítése

A dokumentáció szerkezetét bemutató tartalomjegyzék a portfólió elejére kerüljön. A portfólió tartalma a következő főbb fejezeteket tartalmazza:

1. A portfólió összeállításának szakmai háttere

- A szakmai életút rövid bemutatása
- A szakmai és személyes indítékok, elvárások a képzéssel kapcsolatban
- Önértékelés: erősségek, fejlesztendő területek
- Személyes célok, feladatok a képzés során

2. A szakmai fejlődést elősegítő tanulási eredmények

- A kompetenciák fejlődését támogató dokumentumok reflektív bemutatása
- A szakmai fejlődés tényeinek összegzése
- Összegző reflexió a szakmai fejlődésről

3. További tanulási és fejlődési célok megfogalmazása

- A képzésen tanultak beépítésének lehetőségei a saját munkába
- Az elméleti ismeretek és a gyakorlati tapasztalatok összevetése, reflektálás
- További szakmai tervek

4. Felhasznált irodalom

- A portfólió végén betűrendben szerepeljen az egyes fejezetekben felhasznált és hivatkozott szakirodalmak listája. A felhasznált szakirodalomra minden esetben a hivatkozás típusától függően hivatkozni kell, ennek elmulasztása plágiumnak minősül.

5. Mellékletek

A mellékletek nem kötelező elemei a portfóliónak, viszont a hitelesség szempontjából növelik annak értékét. A mellékletek tartalmi között szerepelhetnek:

- további beadott dolgozatok,
- oktatói értékelések (ha a kiemelt munkáról készült, és rendelkezésére áll írásbeli értékelés),
- a portfólió írója által készített más dokumentumok,

- kollégák, szülők, hallgatók visszajelzései a képzéshez kapcsolódó szakmai munkára vonatkozóan,
- a gyermekek, szülők, munkatársak személyiségjogait tiszteletben tartó fotók, dokumentumok stb.

2.5. A portfólió értékelése

A hallgató által benyújtott portfólió értékelési céllal készül, így a bíráló az értékelés során azt vizsgálja, hogy a személyes háttér bemutatása, a célirányosan kiválasztott dokumentumok, reflexiók és a mellékletek alkalmasak-e arra, hogy azokból hitelesen és szakmailag megalapozottan lehessen következtetni a hallgató szakmai fejlődésére. A portfólió értékelése tehát nem a dokumentumok egyenkénti értékelését jelenti, hanem a dokumentumokkal bizonyított kompetenciák értékelését.

Az értékelés során figyelembe vett szempontok a következők:

1. A pedagógiai problematikák leírásai szakszerűek.
2. A reflexiókban az elemzés, érvelés és értékelés elemei azonosíthatóak
3. Az elemzések, érvelések, értékelések tényekkel vannak alátámasztva.
4. Az elemzések figyelembe veszik a körülményeket, a kontextust.
5. A dokumentációban a releváns kompetencia-elemek azonosíthatóak.
6. Az elemzésekben etikai szempontok is érvényesülnek.
7. A reflexiókban külső visszajelzések (pl. a tanulók, a kollégák) is megjelennek.
8. A hallgató kritikusan reflektál saját pedagógiai gyakorlatára.
9. A portfólió szövegezése világos és szabatos.
10. A hallgató megfelelő szakmai nyelvezetet használ.

A védés során a hallgató 15 perces prezentációban ismerteti a portfólió azon elemeit, amit szakmai fejlődése szempontjából a legfontosabbnak tart. A prezentáció keretében reflektál a portfólió értékeléséhez csatolt kérdésekre. Ezt követően válaszol a bizottság tagjai további kérdéseire. Ezek a kérdések arra biztosítanak lehetőséget, hogy az adott területen a hallgató indokolhassa állításait, érvelhessen döntései és problémamegoldó elképzelései mellett, részletesebben is kifejthesse pedagógiai nézeteit, szakmai elképzeléseit.¹

3. Az Agrármérnök-tanár mesterképzési szakon készülő diplomadolgozat és portfólió speciális tartalmi és formai keretei

A 4 féléves Agrármérnök-tanár mesterképzés esetében Diplomadolgozatot és Portfóliót kell készíteni és megvédeni a záróvizsgán a hallgatóknak, míg a 2 féléves képzési forma esetében csak portfóliót.

2.6. Tanári diplomadolgozat

A tanárjelölt hallgatók a pedagógiai kutatómódszertan szabályai szerint tervezik meg és építik fel a dolgozatukat, melynek fontos tartalmi elemei a következők:

- átgondolt, rendszerszemléletű, strukturált érdeklődés kialakítása;
- módszertani lépéseket követő témaválasztás;
- szintetizált, alapos szakirodalmi jártasságot mutató elméleti rész kialakítása;

¹ Az Útmutató összeállításához felhasznált dokumentum: Oktatási Hivatal: Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez. Hatodik, módosított változat. Az emberi erőforrások minisztere által 2013. november 19-én elfogadott általános tájékoztató anyag hatodik, módosított változata. Hatályos: 2019. június 14-étől.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatás/pedminosités/2020/utmutato_a_pedagogusok_minositési_rendszereben_6.pdf

- hipotézisek és az azokon alapuló elméleti koncepció operacionalizálása;
- önálló vizsgálat/empirikus rész (dokumentumelemzés, kérdőíves kikérdezés - min 100 fős minta), interjúk, megfigyelés, kísérlet stb.);
- konkrét javaslatok megfogalmazása, a vizsgált szakterületen jelentkező oktatói és nevelői problémák megoldására.

2.7. Tanári portfólió

A képzés során a mintatanterv szerinti alábbi tanítással összefüggő, önállóan teljesítendő, intézményen kívüli gyakorlatokat kell teljesíteni hallgatóinknak:

4 FÉLÉVES KÉPZÉS	
Intézményen kívüli gyakorlatok	Ideje
Közösségi pedagógiai gyakorlat, a hallgató által választott középfokú szakképző intézményrendszer keretén belül.	1. félév
Komplex tanítási gyakorlat, a hallgató által választott középfokú szakképző intézményrendszer keretén belül.	2. félév
Összefüggő egyéni pedagógiai gyakorlat I., a hallgató által választott középfokú szakképző intézményrendszer keretén belül.	3. félév
Összefüggő egyéni pedagógiai gyakorlat II., a hallgató által választott középfokú szakképző intézményrendszer keretén belül. (Csak azoknak, akiknek nincs legalább egy tanéves köznevelési gyakorlatuk!)	4. félév

2 FÉLÉVES KÉPZÉS	
Intézményen kívüli gyakorlatok	Ideje
Iskolai tanítási gyakorlat, a hallgató által választott középfokú szakképző intézményrendszer keretén belül.	1. félév
Összefüggő 4 hetes gyakorlat, a hallgató által választott középfokú szakképző intézményrendszer keretén belül.	2. félév